

prof. PaedDr. Stanislav Bendl, Ph.D.
Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky
M. Rettigové 4, Praha 1, 116 39
stanislav.bendl@pedf.cuni.cz

Praha 27. 9. 2024

Recenze přehledu vědeckých výsledků doc. PhDr. Václava Bělíka, Ph.D. z Ústavu sociálních studií Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové s názvem: **„Profilaktyka społeczna zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży w aspekcie fundamentalnych paradygmatów pedagogiki społecznej i pedagogiki resocjalizacyjnej“** (Sociální prevence rizikového chování dětí a mládeže z hlediska základních paradigmat sociální pedagogiky a resocializační pedagogiky) zahrnující jeho vědecký, didaktický a organizační výstup, v souvislosti s řízením o udělení titulu doktor habilitovany v oblasti společenských věd v disciplíně pedagogika.

1. Základní údaje a právní předpisy:

Tato recenze byla provedena na základě žádosti o habilitační řízení doc. Václava Bělíka, PhD., narozeného dne 21.7.1979 v Novém Městě na Moravě, ze dne 8.1.2024 směřované na RDN ve Varšavě prostřednictvím Akademie WSB. Žádost byla podána v oblasti společenských věd v disciplíně „PEDAGOGIKA“. Dne 10. června 2024 jsem byl usnesením jmenován členem habilitační komise jako recenzent. K vypracování posudku byly použity jak dodané papírové, tak elektronické podklady:

- 1) žádost Radě pro vědeckou excelenci o provedení habilitačního řízení
- 2) údaje o uchazeči
- 3) kopie dokladu o získání doktorského titulu a dalších dokladů o vzdělání
- 4) autoreferát
- 5) seznam vědeckých výsledků představujících významný přínos pro rozvoj oboru
- 6) kopie publikací a dalších vědeckých výsledků dodané na elektronickém nosiči

V souladu s předpoklady stanovenými v čl. 219 odst. 1 bod 1, 2 a 3 zákona ze dne 20. července 2018, zákon o vysokých školách a vědě (Dz.U. z roku 2023 bod 742, ve znění pozdějších

předpisů) autor předkládá řadu tematicky příbuzných publikací a vědeckých článků k problematice: *Sociální prevence rizikového chování dětí a mládeže z hlediska základních paradigmat sociální pedagogiky a resocializační pedagogiky.*

2. Informace o habilitantovi – charakteristika celkového profilu:

A. Informace o dosaženém vzdělání:

Habilitant předložil kopie diplomů a další informace o svém dosaženém vzdělání. Z nich vyplývá kontinuita studovaných studijních programů v oblasti pedagogiky. V roce 2003 získal magisterský titul ve studiu druhého stupně na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Obhajoba diplomové práce (**Mgr.**) v rámci magisterského oboru Sociální pedagogika pod názvem *Univerzity a vzdělávání seniorů*. V roce 2009 úspěšně obhájil rigorózní zkoušku z pedagogiky na Katedře pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze spojenou s udělením tzv. malého doktorátu (**PhDr.**). Zkouška se skládala z obecné pedagogiky, pedagogické psychologie a sociologie výchovy. Zkušební komise pracovala ve složení doc. PhDr. Jiří Prokop, CSc, doc. Isabela Pavelková, CSc, doc. Růžena Váňová, CSc, prof. PhDr. Alena Vališová, Ph.D.

V roce 2007 získal **Doktorský titul** v oboru **pedagogika** (Ph.D.) udělený po ukončení doktorského studia v oboru „pedagogika“ na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého. Titul byl udělen v Olomouci (UPOL) dne 10.7.2007 na základě složené státní závěrečné zkoušky a obhajoby disertační práce na téma *Problematika sociálních deviací v pregraduální přípravě učitelů*. Školitelem disertační práce byl prof. PhDr. Blahoslav Kraus, CSc. z Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové. Recenzenty práce byli doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc. z Masarykova ústavu vyšších studií Českého vysokého učení technického a doc. PhDr. Jitka Skopalová, CSc. z Ústavu pedagogických studií Fakulty veřejných politik Slezské univerzity v Opavě.

V roce 2018 získal Václav Bělik titul docent (**doc.**) na Pedagogické fakultě, Univerzita Mateja Bela, v Banské Bystrici. Habilitační řízení ukončil formou obhajoby habilitační práce před vědeckou radou Pedagogické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici. Název habilitační práce zněl: *Současný stav a problémy prevence rizikového chování ve školním prostředí a možnosti její profesionalizace v České republice*. Recenzenty habilitační práce byli prof. Jiří Škoda, Ph.D., MBA, děkan Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, prof. PhDr. Ingrid Emmerová, Ph.D. z Pedagogické fakulty Katolické univerzity v Ružomberku a

prof. Blahoslav Kraus, CSc. z Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové. Předsedkyní komise byla prof. Jolana Hroncová, PhD. z Pedagogické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici.

B. Informace o akademické a profesní kariéře uchazeče

Od roku působil Václav Bělík 2003 jako učitel Základní školy Všešary, Hradce Králové, kde učil základy společenských věd, zeměpis a tělesnou výchovu. V roce 2004 nastoupil jako odborný asistent na Pedagogickou fakultu Univerzity Hradec Králové, konkrétně na Katedru sociální patologie a sociologie na pozici akademického pracovníka pro výuku pedagogicky zaměřených předmětů včetně sociální pedagogiky.

Od roku 2005 pracoval také na Základní škole Veltrusy (2005–2007) jako učitel pro výuku společenských věd, zeměpisu a tělesné výchovy. Od roku 2010 až do současnosti spolupracuje s Magistrátem města Hradec Králové a městem Svitavy na realizaci preventivních programů pro školy a neziskové organizace (např. organizace Bonanza, projekt Bez udidla k odpovědnosti). Od roku 2012 začal spolupracovat s organizací Semiramis, která je jedním z největších poskytovatelů sociálních služeb v oblasti prevence rizikového chování na základních školách v České republice. V roce 2020 se stal členem správní rady této neziskové organizace. V roce 2021 v rámci spolupráce s touto organizací a s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy začal realizovat rozvojový kurz pro začínající pedagogy, který učí začínající pedagogy a studenty učitelství dovednostem pro výuku.

V roce 2012 se habilitant stal vedoucím Katedry sociální patologie a sociologie, kde převzal tuto pozici po prof. PhDr. Blahoslavu Krausovi, CSc., a to nejen s organizačními úkoly, ale i s úkolem rozvoje oblastí sociální pedagogiky v Hradci Králové.

Podle předložených materiálů vykazuje Václav Bělík celou řadu činností, např. jako člen organizačního výboru mezinárodní konference Socialia od roku 2006 (s přestávkami). V roce 2023 byl předsedou vědeckého výboru mezinárodní vědecké konference Socialia s podtitulem "Sociálně-pedagogická analýza moderní rodiny". Od roku 2017 začal spolupracovat s Policií ČR při realizaci studentských praxí v oblasti prevence a resocializace.

Od roku 2018 do roku 2020 působil také jako „vědecký tajemník“ Katedry sociální patologie a sociologie Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové. Přípravoval projekty (viz. seznam v materiálech) se zaměřením na sociální pedagogiku, prevenci rizikového chování, profesionalizaci vzdělávání pedagogů v oblasti prevence a terapie a resocializace rizikového chování se zaměřením na děti a mládež.

Od roku 2020 se Václav Bělík stal hodnotitelem Národního akreditačního úřadu ČR pro oblast tzv. „Neučitelské pedagogiky“ se zaměřením na sociální pedagogiku, sociální patologii a prevenci. Ve stejném roce se stal členem poradního orgánu ředitele Věznice Pardubice se zaměřením na oblast vzdělávání zaměstnanců a preventivních a resocializačních programů.

V roce 2020 se habilitant stal ředitelem Ústavu sociálních studií Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, který realizuje studijní programy zaměřené na sociální pedagogiku, prevenci, resocializaci a vzdělávání pedagogických pracovníků a pracovníků v sociálních oblastech.

Od roku 2019 a opětovně od roku 2023 je členem Vědecké rady Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Od roku 2020 je členem Vědecké rady Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové. Od roku 2021 je členem vědecké rady Fakulty veřejných politik Slezské univerzity v Opavě. Oblastí zájmu jsou témata související se sociální pedagogikou, sociální patologií a prevencí. Od roku 2020 je členem poradního orgánu děkana (prof. F. Vaníček) pro hodnocení kvality ve vědecké činnosti. V roce 2020 byl jmenován členem MEP (Mezinárodního evaluačního panelu) Univerzity Jana Amose Komenského v Praze.

Od roku 2010 se věnuje také recenzní činnosti – např. vědecké časopisy *Kontakt*, *Social pathology and prevention*, *Prevence*. Dále pak monografické publikace, např. J. Smolík *Subkultury mládeže* (2010), M. Dulovics a kol. *Vybrané virtuálne ohrozenia stredoškolskej mládeže vo voľnom čase*, Z. Svoboda *Kariérové poradenství na základních školách v ústeckém kraji* (2022), P. Doulík, J. Škoda *Vliv základních osobnostních dimenzí na rozvoj symptomů syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků* (2023), I. Emmerová *Riešenie rizikového a problémového správania žiakov* (2023), M. Niklová *Sociálny pedagóg v školách a školských zariadeniach* (2023).

C. Informace o výukové a další vzdělávací aktivitě:

V rámci pedagogické činnosti na Ústavu sociálních studií Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové se Václav Bělík zaměřuje na přednášky z následujících předmětů: Sociální pedagogika v bakalářských a magisterských studijních programech, Sociální patologie a prevence v bakalářských studijních programech, Prevence sociálních deviací a Sociální preventivní praxe v bakalářských studijních programech, Sociální patologie a prevence pro učitele, dále pak metodologicky zaměřené předměty, např. Tvorba odborné práce.

Dále se habilitant podílí na systému odborného poradenství (studijní, sociální,

ekonomické, psychologické) pro studenty Ústavu sociálních studií PdF UHK.

Od roku 2004 jako vedoucí („školitel“) vedl 231 bakalářských a diplomových prací a posoudil 164 bakalářských a diplomových prací (informace dle dokumentu – „Výkaz“)

Na Ústavu sociálních studií PdF UHK je odpovědný za přípravu a organizaci akreditace bakalářského oboru Sociální patologie a prevence, oboru Sociální pedagogika a magisterského oboru Sociální pedagogika.

Od roku 2012 rozvíjí na Katedře sociální patologie a sociologie a následně od roku 2020 na Ústavu sociálních studií koncepci stáží pro studenty bakalářského a magisterského studia: úvodní stáže, observační stáže, terénní stáže, souvislé stáže, dlouhodobé stáže.

Od roku 2012 připravuje koncepci přijímacích zkoušek pro následující obory: Sociální pedagogika, Sociální patologie a prevence, Sociální komunikace v neziskovém sektoru

Od roku 2012 se podílí na tvorbě koncepce státních závěrečných zkoušek pro bakalářské a magisterské studium.

Od roku 2007 do současnosti vede habilitant vzdělávací kurzy pro odborníky z praxe: semináře o sociálně-pedagogických otázkách, prevenci kybernetických hrozeb, prevenci rizikového chování včetně záškoláctví, šikany a závislostí, semináře o aktivizačních metodách ve výuce, motivaci dětí na základní škole, rizikovém chování a jeho prevenci. Dále se Václav Bělík podílí na funkčním studiu pro školní metodiky prevence a výchovné poradce.

Závěrem lze konstatovat, že habilitant jako akademický pracovník vykazuje velmi bohatou pedagogickou a organizační činnost.

D. Informace o dalších akademických aktivitách

Habilitant je zástupce hlavního organizátora Mezinárodní vědecké konference Socialia, jejíž historie sahá až do roku 1997 a věnuje se aktuálními tématům sociální pedagogiky a příbuzným oblastem. Konference se koná v úzké spolupráci s Katedrou pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici (Slovensko) a Akademií WSB v Dabrowě Górniczej (Polsko). Konference se koná každoročně a uvedené tři školy se střídají v pořádání. Habilitant je v posledních letech součástí vědeckého a v případě konání konference v Hradci Králové rovněž organizačního výboru.

Společně s prof. PhDr. Blahoslavem Krausem, CSc. je Václav Bělík představitelem tzv. Hradecké školy sociální pedagogiky a sociální patologie.

Od roku 2014 je habilitant členem České pedagogické společnosti, Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, Masarykovy sociologické společnosti -- sekce sociální patologie, Asociace sociálních pedagogů a Slovenské asociace sociálních pedagogů a dalších odborných společností.

Odborně se podílí na organizaci konferencí jako člen vědeckého a organizačního výboru. Mezi tyto konference patří Mezinárodní konference Socialia (organizační výbor 2006-2023, vědecký výbor 2018-2023), dále pak konference Perspektivy sociální pedagogiky (2013), a také jako organizátor konference týkající se odborných bakalářských a diplomových prací studentů sociální pedagogiky na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové - Studentská Socialia - od roku 2007 do současnosti. Působí rovněž jako výkoný redaktor sborníku vědeckých prací Acta sociopathologica (2014-2024) na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

Mnoho let je členem rady orgánů Univerzity Hradec Králové. Od roku 2009 do současnosti působí jako člen Akademického senátu Pedagogické fakulty UHK - od roku 2008 do současnosti - 5 funkčních období. V letech 2011 – 2014 a opětovně od roku 2023 do současnosti zastával pozici předsedy Akademického senátu PdF UHK. Mezi roky 2015 – 2018 působil v ekonomické komisi Akademického senátu PdF UHK. Mezi roky 2009 – 2023 byl členem Akademického senátu Univerzity Hradec Králové. Mezi roky 2013-2015 byl předsedou Legislativní komise Akademického senátu Univerzity Hradec Králové. V letech 2012-2020 vedl Katedru sociální patologie a sociologie a od roku 2020 je ředitelem Ústavu sociálních studií, Pedagogické fakulty, Univerzity Hradec Králové.

V neposlední řadě je z materiálů zřejmé, že se doc. Václav Bělík, Ph.D. zaměřuje jak na spolupráci v českém prostředí v rámci pracovišť a univerzit zapojených do Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, tak na mezinárodní spolupráci orientovanou především na české a polské prostředí v souvislosti s partnery spolupořádajícími konferenci Socialia a dalšími partnery např. KU v Ružomberoku, UKF v Nitre, WSB Dąbrowa Górnicza a další.

3. Zhodnocení vědeckých výstupů

A. Předložený soubor vědeckých výstupů

Na základě čl. 219 odst 1 bod 2b habilitant předkládá „Sérii tematicky souvisejících vědeckých článků. Souhrnný název pro předkládané publikace je: „*Sociální prevence rizikového chování*

u dětí a mládeže z hlediska základních paradigmat sociální pedagogiky a resocializační pedagogiky”

Série zahrnuje tyto zdroje:

Bělík, V., Svoboda Hoferková, S., Kraus, B., Antl, M., & Herynková, M. (2022). *Sociální patologie – vybraná ohrožení pedagogů*. Nakladatelství Pavel Mervart. (autorský podíl 20 %)

Svoboda Hoferková, S., Kraus, B., & Bělík, V. (2022). *Aktuální otázky sociální patologie a sociální pedagogiky 1*. Gaudeamus. (34 %)

Svoboda Hoferková, S., & Bělík, V. (2019). *Rodina v prevenci rizikového chování žáků*. Gaudeamus. (50 %)

Bělík, V., & Hoferková, S. (2018). *Prevence rizikového chování žáků z pohledu pedagogů*. Gaudeamus. (50 %)

Bělík, V., Hoferková, S., Kraus, B. et al. (2017). *Slovník sociální patologie*. Grada Publishing. (33 %)

Bělík, V. (2017). Školské poradenské pracoviště jako prostor pro realizaci prevence rizikového chování ve školním prostředí. (In) *Acta sociopathologica IV: ohrožení dítěte v kontextu společenských změn*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. (100 %)

Bělík, V., & Hoferková, S. (2016). *Prevence rizikového chování ve školním prostředí: pro studenty pomáhajících oborů*. Tribun EU. (50 %)

Bělík, V. (2016). What are the potential ways to solve the issue of professionalization of risk behaviour prevention in school environment?. *Social Pathology and Prevention*. (100 %)

Bělík, V. (2015). *Examples of good practice in the prevention of social deviance*. Tribun EU. (100 %)

Bělík, V. (2015). Three perspectives on social pathology. *Social Pathology and Prevention*.

(100 %)

Bělík, V. (2015). Trendy v profesionalizaci školské prevence rizikového chování v českém prostředí. (In) *Acta sociopathologica II*, Gaudeamus. (100 %)

Bělík, V. (2012). *Rizikové chování a jeho prevence v terciárním vzdělávání pedagogů*. Gaudeamus. (100 %)

Po podrobném prozkoumání jednotlivých výstupů si dovoluji formulovat stanoviska k k předkládaným publikacím:

Jako nejnovější a stěžejní publikaci hodnotím monografii „*Sociální patologie - vybraná ohrožení pedagogů*“ autorů V. Bělíka, B. Krause a dalších. Z textu je zřejmé, že V. Bělík se nepodílel jenom na textové stránce, ale i byl blavním realizátorem samostatného výzkumu a editorem publikace. Výzkum se zaměřoval na možné hrozby v současné společnosti, které mohou ohrožovat zkoumané pedagogy. Výzkum se týkal zejména poradenství a prevence ve škole, možností podpory učitelů v obtížných situacích, sociálního pedagoga a jeho místa ve škole.

V textové části práce autoři popisují sociální problémy, které ohrožují pedagogy, jako je například syndrom vyhoření, ale také právní aspekty rizikového chování aj. Výzkum se také týkal poradenství a prevence ve škole, možností podpory učitelů v obtížných situacích, sociálního pedagoga a jeho místa ve škole.

Jako výzkumné metody byly použity rozhovory a dotazníky. Výzkumu se zúčastnilo 338 respondentů. Výzkumu se zúčastnili školní metodik prevence (211) a výchovní poradci (127), kteří se zabývají problémy učitelů na základních školách v České republice.

V úvodních akpitolách autoři popisují nejenom problematiku syndromu vyhoření, ale také právní charakteristiky ohrožení, aktuální výzkumy a také zde jsou vymezeny sociálně pedagogické charakteristiky současné společnosti.

Stěžejní částí monografie tvoří pátá část, v níž V. Bělík prezentuje výsledky výzkumu zaměřeného na učitele, jejich zkušenosti a vzdělávací potřeby týkající se možných rizik. Dále pak sociálněpedagogické aspekty přístupu společnosti k prevenci a intervenci sociálně patologických jevů, které se promítají do všech oblastí práce učitelů ve školách, včetně prevence a resocializace zkoumaných jevů. Předkládané výsledky empirických šetření jsou vědecky relevantní.

V odborné publikaci "*Aktuální otázky sociální patologie a sociální pedagogiky*" představuje V. Bělík společně s B. Krausem a S. Hoferkovou aktuální témata sociální pedagogiky a sociální patologie, včetně životního stylu současných rodin, informačních technologií. Dále se pak zabývá změnami v životě vlivem pandemie apod.

Stěžejní část, kterou přináší V. Bělík se zabývá odrazem těchto změn do školního prostředí. Zabývá se možnostmi organizačních forem prevence, včetně online poradenství, dále pak novými metodami a formami práce v oblasti prevence, zkoumáním změn rodinného prostředí, včetně změn v životě dětí, proměnami ve výskytu rizikového chování, možnostmi evaluace preventivních aktivit. V neposlední řadě se zabývá možnostmi vzdělávání v oblasti prevence tj. školeními pedagogických pracovníků, rozvojem jejich kompetencí a změnami ve struktuře školního poradenského pracoviště, včetně role sociálního pedagoga ve škole.

V. Bělík se dále věnuje změnám v metodice prevence, novým tematům a strukturálním změnám, jako jsou např: partnerství a společné akce v oblasti prevence, komplexní řešení problému primární prevence rizikového chování, kontinuita opatření a systematické plánování, využívání ověřených údajů a hodnocení účinnosti, racionální financování a záruka kvality služeb, změny zaměřené na formy a metody práce, pozitivní orientace primární prevence (srov. MŠMT, 2013).

Další předkládanou publikací je vědecká monografie autorů V. Bělíka a S. Hoferkové *Rodina v prevenci rizikového chování žáků*, která řeší problematiku rodinného prostředí. To zásadním způsobem ovlivňuje výskyt rizikového chování u dětí a má významný vliv na následné řešení problémů. Z tohoto důvodu se autoři rozhodli podrobněji prozkoumat rodinu v souvislosti s rizikovým chováním dětí a dospívajících. Zajímalo je zejména, jak rodiče vnímají problematiku rizikového chování a zda jsou s ním obeznámeni. Dále pak s jakými jevy se u svých dětí setkávají a jakých jevů se v budoucnu obávají. Zjišťovali také, v čem se rodiče cítí bezradní a jaká je jejich ochota účastnit se vzdělávacích kurzů zaměřených na prevenci rizikového chování. Zajímalo je také školní prostředí, v rámci kterého si kladli následující otázky: Pokud se rizikové chování u žáků vyskytuje, daří se ho v rámci spolupráce školy a rodiny nějakým způsobem omezit? Jsou rodiče ochotni podílet se na řešení již vzniklých problémů? Je škola schopna účinně zasáhnout bez zapojení rodičů? Existují způsoby, jak posílit spolupráci rodiny a školy?

Monografie představuje vybrané výsledky dvou dlouhodobých výzkumů realizovaných na Katedře sociální patologie a sociologie Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové.

V první části práce je představeno osm případových studií realizovaných se školními metodiky prevence a výchovnými poradci. V rámci nich se autoři snažili popsat ty rizikové jevy, se kterými se učitelé ve své praxi setkávají, a zejména se podívat na způsoby řešení těchto problémů ve spolupráci s rodinou.

Druhá část představuje výzkum realizovaný v letech 2018 a 2019, jehož cílem bylo získat základní přehled o znalostech, zkušenostech a dalších pohledech rodičů dětí školního věku na rizikové chování.

Autoři publikace vycházejí z předpokladu, že prevence rizikového chování je v první řadě především záležitostí rodiny.

Závěr publikace ukazuje příklady dobré praxe, na kterých se autoři práce podílejí ve spolupráci se školami a s dalšími organizacemi.

Předkládaná vědecká monografie autorů V. Bělíka a S. Hoferkové z roku 2018 s názvem *Prevence rizikového chování žáků z pohledu pedagogů* popisuje jak v teoretické rovině, tak především pomocí výzkumu změny ve školním prostředí s ohledem na výskyt rizikového chování a prevenci ve školním prostředí. Výzkum na českých školách proběhl v letech 2016 a 2017. Monografie zkoumá pohledy vybraných pedagogů na jejich zkušenost s výskytem rizikového chování a možnými způsoby řešení a předcházení rizikovému chování v českých školách. V teoretické rovině je podrobněji popsána role a náplň tzv. školních poradenských pracovišť.

V dnešní době jsme svědky převratného řešení této problematiky s ohledem na výskyt školních psychologů a speciálních pedagogů ve školách. Zajímavé je proto sledovat aktivity Asociace sociálních pedagogů, která směřuje k pomoci institucionalizovat pozici sociálního pedagoga ve školním prostředí.

Výzkum také analyzuje následující problémy: pohled pedagogů na školské poradenské zařízení, jednotlivé aktéry ve školním poradenském pracovišti (školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog), pohled respondentů na komunikaci s externími aktéry poskytujícími prevenci a podporu ve školách a možnou roli sociálního pedagoga ve škole.

V. Bělík je spoluautorem a editorem „*Slovníku sociální patologie*“. Publikace vymezuje problematiku s ohledem na pedagogiku, psychologii, kriminologii, resocializaci a další zájmové oblasti. V. Bělík byl hlavním autorem a editorem publikace. Slovník je koncipován tak, aby byl především slovníkem terminologickým, a tím přispěl k definování pojmosloví v

oblasti sociální pedagogiky a sociální patologie. Cílovou skupinou čtenářů jsou odborníci z oblasti sociální pedagogiky, sociální patologie, prevence a resocializace, dále pak studenti sociální pedagogiky, učitelství a sociálně zaměřených oborů aj.

Kapitola v publikaci *Acta sociopathologica Školské poradenské pracoviště jako prostor pro realizaci prevence rizikového chování ve školním prostředí* (2017) je věnována prevenci rizikového chování v rámci tzv. školského poradenského zařízení. Zaměřuje se především na roli školního metodika prevence a výchovného poradce ve školním prostředí. Částečně se věnuje i působení sociálního pedagoga ve školním prostředí a zkušenostmi s ním.

V úvodu vymezuje kompetence jednotlivých členů v poradenském systému, jejich role, působnost, vzdělávání, ale také možné překážky v práci. Dále pak možnosti spolupráce a koordinace jednotlivých aktivit.

Práce zmiňuje i novou náplň rolí, kterými je např. práce s jedinci z multikulturního prostředí, integrace cizinců, problematika inkluze, práce se znevýhodněnými žáky, práce s žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, řešení problémů se školní docházkou, kariérové poradenství, řešení problémových situací ve škole ve spolupráci školního poradenského pracoviště a dalších institucí. Téma poradenství v tomto kontextu rozšiřuje své působení na nová témata, která se v dnešní době objevují, jako např. poradenství v oblasti prevence a řešení kyberšikany.

Předkládaný text vnímám jako přehledový, vymezující současnou problematiku a její jednotlivá specifika.

Publikace autorů V. Bělíka a S. Hoferkové *Prevence rizikového chování ve školním prostředí: pro studenty pomáhajících oborů* vydaná v roce 2016 v nakladatelství Tribun EU se zabývá problematikou prevence rizikového chování. Je určena studentům „pomáhajících oborů“. Skládá se ze čtyř částí. V úvodu vymezuje relevantní teoretická témata definující oblast sociální patologie, sociálně deviantního jednání a rizikového chování. Vymezuje také etopedický pohled na tzv. „ohrožené dítě“. Další části vymezují problematiku prevence, popisují její jednotlivé typy, principy a možnosti účinné prevence, specifika pro různé věkové skupiny a specifika pro jednotlivé kategorie sociálně patologických jevů. Stěžejní část publikace se potom zabývá prevencí ve školním prostředí, organizačním aspektem, metodami sociálně-výchovného působení, jednotlivými subjekty prevence, standardy a dalšími důležitými otázkami prevence ve školním prostředí, včetně problematiky tvorby a realizace preventivního programu. Z organizačního hlediska je důležitá koncepce tzv.

školních poradenských pracovišť. Závěrečnou část publikace tvoří projekty primární prevence, které autoři publikace realizovali v posledních pěti letech před vydáním publikace, s důrazem na zapojení žáků do těchto programů. Publikaci hodnotím jako metodického pomocníka pro odborníky, studenty a další zájemce o problematiku prevence rizikového chování.

Autor dále předkládá recenzovaný článek z roku 2016 publikovaný ve vědeckém časopise *Social Pedagogy and Social Pathology* s názvem *What are the potential ways to solve the issue of professionalization of risk behaviour prevention in school environment?*, který se zabývá možnými způsoby, jak zlepšit kvalitu prevence ve školách.

Autor se zaměřuje na souvislosti se zaváděním kurikulární reformy. V tomto ohledu se od učitelů očekává, že budou nositeli této reformy a zároveň, že budou aktivně pracovat s klíčovými kompetencemi. Práce popisuje možnosti podpory učitelů v oblasti prevence rizikového chování jak po stránce metodické, tak především po stránce personální. V českém školním prostředí mezi tyto odborníky patří školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, speciální pedagog, výchovná komise, včetně vedení školy a externí aktéři. Text také představuje aktivity Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice a její snahu o institucionalizaci sociálních pedagogů do školního prostředí jako významných podpůrných činitelů.

Publikace *Examples of good practice in the prevention of social deviance z roku 2015*, která je psaná v anglickém jazyce, cílí na studenty přicházející ze zahraničí a předkládá jim nejen teoretické vymezení problematiky prevence a možnosti uchopení této problematiky, ale především se zaměřuje na ukázky preventivních programů. Ty jsou realizovány nejen ve školním prostředí, ale i v dalších zařízeních, které se na prevenci mohou podílet. Autor předkládá programy, na kterých se sám podílel.

Autor V. Bělík předkládá svůj recenzovaný článek z roku 2015 v odborném periodiku *Social pathology and prevention* s názvem *Three perspectives on social pathology*. Představuje zde své pohledy na problematiku sociální patologie jako multidisciplinární vědy. První pohled zahrnuje sociální patologii jako soubor problémů, které se ve společnosti objevují, jejich etiologii, výskyt, možnosti prevence a resocializace. Druhým pohledem je sociální patologie jako studovaný obor, který se nachází na pracovišti, které autor vede. V rámci tohoto pohledu řeší autor různá specifika vztahující se k profilu oboru, uplatnění absolventů, jejich kompetencí

apod. Třetím pohledem je téma sociální patologie v rámci pregraduální přípravy budoucích pedagogů. Ti v dnešní době velmi silně potřebují znalosti, kompetence a zkušenosti s prevencí a řešením sociálně patologických jevů. Předkládaný článek se zabývá různými způsoby, jak lze k dané problematice přistupovat, přičemž zkoumá jejich potenciál.

Kapitola v publikaci *Acta sociopathologica* s názvem *Trendy v profesionalizaci školské prevence rizikového chování v českém prostředí* (2015) přibližuje problematiku profesionalizace prevence. Problematika tzv. profesionalizace prevence nebyla do této doby v českých publikacích explicitně popisována a autor se pokouší popsat, jak k profesionalizaci přistoupit. Stanovuje několik přístupů. Prvním z nich je popis současného stavu ve školním prostředí z pohledu jednotlivých členů tzv. školního poradenského pracoviště. Další pak jsou možnosti podpory od dalších aktérů prevence jak externích, tak např. školního sociálního pedagoga. Dále pak stanovuje požadavek na soustavné zkvalitňování vysokoškolské přípravy nejen odborníků v sociálních oblastech, ale především učitelů, včetně nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Předkládaná monografie *Rizikové chování a jeho prevence v terciárním vzdělávání pedagogů*, vydaná v roce 2012 v nakladatelství Gaudeamus probírá problematiku vysokoškolské přípravy budoucích učitelů s ohledem na prevenci rizikového chování a následně na možnosti řešení této problematiky. Práce analyzuje legislativní podmínky platné k roku 2012 pro tvorbu koncepce studijních plánů studia učitelství s ohledem na možné zapojení témat orientovaných na prevenci a řešení rizikového chování. Následně prezentuje obsahovou analýzu studijních plánů na českých pedagogických fakultách a zkoumá četnost relevantních předmětů, ale také jejich obsah, zaměření a výstupy. Studenti českých pedagogických fakult byly v rámci obsáhlého výzkumu podrobeni didaktickému testu zkoumajícímu nejen jejich znalosti, ale také připravenost pro chování v určitých situacích. Od roku 2012 prošlo české vysoké školství v mnoha ohledech velmi výraznými posuny a bylo by velmi zajímavé s odstupem zjistit, jak se jednotlivé kategorie k dnešku posunuly.

B. Další vědecké výsledky a související tvůrčí činnost

Vědecká činnost habilitanta je orientována do oblasti pedagogiky, zaměřuje se na sociální pedagogiku, prevenci rizikového chování a možnosti řešení tohoto typu chování. Zvolený

název cyklu publikací, které jsou předkládány „*Sociální prevence rizikového chování u dětí a mládeže z hlediska základních paradigmat sociální pedagogiky a resocializační pedagogiky*” je formulován vhodně. Takto formulovaný název naplňují uvedené publikace, které zahrnují spektrum vědecky pojatých monografií, recenzovaných článků, kapitol v knihách i popularizačních publikací určených pro studenty.

Z hlediska předkládaných publikací se domnívám, že do této série mohl být ještě zařazen článek v odborném recenzovaném periodiku *Kontakt, časopis pro ošetřovatelství a sociální vědy ve vztahu ke zdraví a nemoci*, který je vysoce hodnocen v datázi Web of science a Socopus s názvem *Risky behaviour in adolescents in the East Bohemian region* autorů V. Bělíka (50 %) a S. Hoferkové (50 %).

Při součtu předkládaných publikací dle dokumentu „Výkaz...” je zřejmé, že autor V. Bělík celkem uvádí podíl nebo hlavní autorství na šesti publikacích označovaných jako monografie, následně 29 kapitolách v publikacích a 22 článků ve vědeckých a dalších časopisech.

Všechny uváděné tituly jsou časově zařaditelné až po roce 2007, tj. po získání titulu Ph.D. Z pohledu vědeckých projektů byl uchazeč v minulosti řešitelem dvou projektů interní grantové soutěže PdF UHK, jednoho projektu ESF. Dále byl řešitelem sedmi projektů tzv. specifického výzkumu. Byl členem řešitelského týmu dvou projektů KEGA (společně se slovenskými kolegy) a jednoho projektu VEGA (hlavní řešitel PdF UMB SK). Dále byl členem řešitelského týmu projektu V4 za českou stranu.

Na základě scientometrických údajů uvedených na odkazu https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=2vKjJkMAAAAJ&view_op=list_works je uveden počet citací 313 a od roku 2018 potom 234. V autoreferátu je zmíněno, že celkový počet citací je 201 (115 domácích a 86 zahraničních). Z aktuálního odkazu je zřejmé, že dochází k nárůstu citací. Nicméně metrika zvolená dle Google scholar nemusí na jedné straně zahrnovat publikace nezařazené do vyhledávání. Na druhou stranu může počet narůstat např. diplomovými pracemi, což může počet zkreslovat. Stejně tak Hirschův index 7 je měřen dle Google scholar, impakt faktor neuveden. Počet bodů dle MniSW není uveden vzhledem k tomu, že habilitant není polským státním příslušníkem.

Ve výčtu habilitant uvádí 24 mezinárodních konferencí (např. Socialia), kterých se účastnil. U většiny z nich (19) byl členem vědeckého nebo organizačního výboru. Navíc v roce 2013 absolvoval zvanou přednášku (invited speaker) na Mezinárodní vědecké sympozium –Prevence sociálně patologických jevů ve školním prostředí, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banské Bystrici. V roce 2020 pak absolvoval zvanou

přednášku (invited speaker) na Pedagogické fakultě UJEP v Ústí nad Labem na téma „Kyberohrožení ve školním prostředí“.

Z pohledu členství v odborných společnostech je Václav Bělík členem slovenské Asociace sociálních pedagogů (od roku 2018), Asociace sociálních pedagogů (ČR – od roku 2022), Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice (od roku 2020), členem redakční rady časopisu *Social pathology and prevention* (od r. 2016 SLU Opava). Dále je členem tří vědeckých rad fakult vysokých škol tj. Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové a Fakulty veřejných politik Slezské Univerzity v Opavě.

Mezi odborná periodika, ve kterých publikoval své příspěvky patří *Acta sociopathologica*, *Kontakt*, *Vychovávateľ*, *Edukacja Dorosłych*, *Social pathology and prevention* a další.

Václav Bělík od roku 2012 absolvoval šest stáží a pobytů na Pedagogické fakultě Univerzity Mateje Bela (garant prof. J.Hroncová) a u dalších slovenských a polských partnerů v rámci společných projektů zaměřených jak na výuku (Erasmus), tak na výzkumnou činnost (V4, KEGA, přípravy konference *Socialia* a další). Od roku 2019 spolupracuje také s Pedagogickou fakultou Katolické univerzity v Ružomberku. S prof. I. Emmerovou spolupracuje na projektu KEGA, jehož výsledkem je publikace "*Bezpečnosť školského prostredia - nová výzva pre učiteľov základných a stredných škôl*".

Od roku 2007 je hlavním organizátorem konference týkající se bakalářských a diplomových prací studentů oborů sociální pedagogiky na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové - *Studentská Socialia*.

Od roku 2010 je recenzentem vědeckých publikací v českém i zahraničním akademickém prostředí. Celkem recenzoval 15 publikací, jednou vystupoval jako recenzent v habilitačním řízení a dvakrát byl recenzentem disertačních prací.

Pokud bych měl shrnout spolupráci habilitanta (akademické a vědecké působení) s dalšími univerzitami, lze konstatovat, že Václav Bělík spolupracuje především s Katedrou pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Mateje Bela v Banské Bystrici, Katolickou univerzitou v Ružomberoku, Pedagogickou fakultou Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, fakultou veřejných politik, Slezské univerzity v Opavě, Akademií WSB v Dabrowě Górniczej a dalšími.

Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že habilitant doc. Václav Bělík vykazuje významný vědecký přínos, a to i nad rámec vědeckých výsledků, které jsou

podkladem pro udělení titulu doktor habilitovany. Habilitantův výzkum vykazuje vysokou vědeckou úroveň a nepochybně přispívá k rozvoji vědní disciplíny „pedagogika“. Výše uvedené skutečnosti svědčí o významné vědecké činnosti habilitanta v jeho dosavadní kariéře vědeckého pracovníka.

4. Závěr

Podrobná analýza a hodnocení vědeckých výsledků a celkového vědeckého, výzkumného, pedagogického, popularizačního a organizačního působení pana doc. Václava Bělíka mě opravňuje k formulaci následujících závěrů.

Dospěl jsem k závěru, že habilitantem předložená série tematicky souvisejících vědeckých článků se souhrnným názvem „*Sociální prevence rizikového chování u dětí a mládeže z hlediska základních paradigmat sociální pedagogiky a resocializační pedagogiky*“ splňuje všechna kritéria a požadavky a je pro vědu přínosem. Habilitant je plnohodnotný vědecký pracovník s hlubokými teoretickými i praktickými znalostmi oboru „pedagogika“, jakož i se zkušenostmi potřebnými pro samostatný výzkum, výuku a organizační práci.

Dospěl jsem k závěru, že byly splněny všechny nezbytné předpoklady stanovené v čl. 219 odst. 1 bod 1, 2 a 3 zákona ze dne 20. července 2018. Zákon o vysokých školách a vědě (Dz.U. z roku 2023 bod 742, ve znění pozdějších předpisů). Vědecké, pedagogické, organizační a popularizační výsledky doc. PhDr. Václava Bělíka, Ph.D. plně odpovídají kritériím kladeným na kandidáty ucházející se o udělení titulu doktor habilitovany.

Vzhledem k výše uvedenému dávám pozitivní stanovisko a podporuji žádost Václava Bělíka k získání titulu doktor habilitovany v oblasti společenských věd, disciplíně pedagogika.

prof. PaedDr. Stanislav Bendl, Ph.D.

